

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO - 718235 - I/13/AKB

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 27. VIII. 2013

Pani

Barbara Kudrycka

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

ul. Wspólna 1/3

00 - 529 WARSZAWA

Szanowne Pani Minister,

Pragnę zwrócić uwagę Pani Minister na problem związany z dotychczasowym sformułowaniem definicji legalnej „młodego naukowca”, umieszczonej w przepisie art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o zasadach finansowania nauki* (Dz. U. Nr 96, poz. 615 ze zm.; dalej jako: *ustawa o zasadach finansowania nauki*). Zgodnie z aktualnymi uregulowaniami do kategorii młodych naukowców zalicza się osoby prowadzące działalność naukową które nie ukończyły 35 roku życia. W mojej opinii wskazany wyżej przepis może mieć charakter dyskryminujący ze względu na problemy rodzące się w procesie jego stosowania.

Sprecyzowanie w akcie prawa powszechnie obowiązującego pojęcia „młodego naukowca” ma na celu przede wszystkim ustalenie kategorii podmiotów, do których kierowane są różnego rodzaju konkursy, stypendia, granty i programy służące wsparciu pracy naukowej i badawczej oraz ułatwianiu rozwoju kariery naukowej przez możliwość uzyskania dodatkowych środków finansowych. Niewątpliwie powyższe należy traktować jako element szeroko rozumianego systemu wsparcia. Oznacza to, że kryteriów, od których zależy przyznanie statusu młodego naukowca, nie sposób odczytywać jedynie w kontekście ich technicznej funkcji, gdyż od kwalifikacji do tej grupy lub wykluczenia z niej zależy często prowadzenie i postęp badań, tak ważnych dla rozwoju polskiej nauki.

Ustawodawca zdecydował się oprzeć definicję „młodego naukowca” na dwóch miernikach. Pierwszym z nich jest szeroko sformułowany warunek prowadzenia działalności naukowej, który sam w sobie nie budzi wątpliwości. Równorzędnym wymogiem uczyniono jednak metrykalny wiek danej osoby, który w przypadku tej grupy naukowców nie może przekroczyć 35 lat. Pragnę wyrazić przekonanie, że uzależnienie przyznania statusu młodego naukowca od ściśle określonego wieku, prowadzi do nierównego traktowania osób, które przekroczyły wskazany próg z przyczyn, które nie powinny przesądzać o pozbawieniu ich możliwości wsparcia, z których korzystają ich młodsi koledzy i koleżanki znajdujący się na podobnym etapie rozwoju kariery naukowej.

Współcześnie dla wielu osób działalność naukowa stanowi kolejny krok na drodze rozwoju zawodowego, będący często jej zwieńczeniem. W związku z tym decyzja o rozpoczęciu studiów doktoranckich podejmowana jest niejednokrotnie w okresie późniejszym niż etap następujący bezpośrednio po ukończeniu studiów magisterskich. Stosowanie definicji „młodego naukowca” w aktualnym brzmieniu bywa krzywdzące dla kobiet, które na czas ciąży i opieki nad dzieckiem są zmuszone zawiesić swoją aktywność naukową oraz rodziców, którzy decydują się na skorzystanie z urlopów macierzyńskich, ojcowskich i wychowawczych.

W związku z powyższym zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia działań zmierzających do przeprowadzenia nowelizacji art. 2 pkt 19 *ustawy o zasadach finansowania nauki*, w taki sposób, aby miernik wieku został zastąpiony kryterium uwzględniającym okres prowadzenia działalności naukowej, przykładowo określoną liczbą lat, które upłynęły od uzyskania stopnia naukowego doktora. Pragnę wyrazić przekonanie, że tak sformułowany wskaźnik pozwoli na skorzystanie z możliwości płynących z posiadania tego statusu wszystkim młodym uczonym, definiowanym przez rzeczywisty okres ich aktywności naukowej.

W tej materii pragnę poprzeć opinię wyrażoną w uchwale Rady Młodych Naukowców nr 3/2013 z dnia 12 lipca 2013 r. w *sprawie uwag RMN do projektu z dnia 21 czerwca 2013 r. ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki oraz o zmianie niektórych innych ustaw*, gdzie zaproponowano konkretne brzmienie przedmiotowej definicji. Zgodnie z propozycją wyrażoną w treści powyższego

dokumentu za pojęciem młodego naukowca kryje się osoba, która prowadzi działalność badawczo-rozwojową przez określony czas po uzyskaniu stopnia naukowego doktora. Proponowana zmiana uwzględnia również przerwy, których czas trwania nie jest wliczany do bazowego okresu, a wśród nich: przerwy związane z urlopem macierzyńskim, urlopem na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowym urlopem macierzyńskim, urlopem ojcowskim, urlopem rodzicielskim lub urlopem wychowawczym, udzielonych na zasadach określonych w przepisach Kodeksu pracy oraz długotrwałą chorobę.

Zmiana przedmiotowego przepisu *ustawy o zasadach finansowania nauki* wydaje się być wskazana również ze względu na postulat spójności prawa, jako cechy nadrzędnej, którą powinien charakteryzować się system prawny. Wiąże się to z definicją legalną zawartą w przepisie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Narodowym Centrum Nauki* (Dz. U. z 2010 r. Nr 96, poz. 617), która precyzuje pojęcie „osoby rozpoczynającej karierę naukową”. W myśl wskazanej wyżej normy do tej grupy należy zaliczyć osoby nieposiadające stopnia naukowego doktora lub osoby, które nie wcześniej niż 5 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem o przyznanie środków finansowych na badania naukowe lub prace rozwojowe uzyskały stopień naukowy doktora, przy czym okres ten nie obejmuje określonych w treści tej normy urlopów szczegółowo uregulowanych w Kodeksie pracy.

Analiza pojęć „młodego naukowca” oraz „osoby rozpoczynającej karierę naukową” wskazuje na zbieżność ich desygnatów. Skoro ustawodawca zdecydował się niejako na powielenie przedmiotowych definicji, konieczne wydaje się ich ujednoczenie.

Biorąc powyższe pod uwagę, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej. Będę wdzięczna za poinformowanie mnie o podjętych decyzjach.

Z poważaniem
Zuzanna Jędrzejko